

בג"ץ חוק לרון (7859/09) - רשימת הנספחים

- ע/1- סיכום ביניים (31.8.09)
- ע/2- החלטת הממשלה מס. 2124- הרכב הוועדה הציבורית (30.6.02)
- ע/3- החלטת הממשלה מס. 3597- הקמת וועדת מעקב (8.5.05)
- ע/4- בג"ץ 10750 אביעזר גרואר נ' המוסד לביטוח לאומי- פסק דין (24.1.08)
- ע/5- פרוטוקול ישיבת ועדת המעקב (9.2.09)
- ע/6- פרוטוקול ישיבת ועדת המעקב (26.7.09)
- ע/7- החלטת בית הדין לעבודה (3.8.09)
- ע/8- מכתב הגב' אסתר דומיניסיני, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי לעובדים (1.9.09)
- ע/9- מכתב מטה המאבק הנכים למנכ"ל המל"ל ולמר ירון צרפתי, יו"ר הוועד (2.9.09)
- ע/10- מכתב "בזכות" לגב' דומיניסיני, ולמר יצחק (בוז"י) הרצוג, שר הרווחה (3.9.09)
- ע/11- מכתב מהגב' דומיניסיני, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ל"בזכות" (6.9.09)
- ע/12- מכתב מטה מאבק הנכים לגב' דומיניסיני, מנכ"ל המל"ל (15.9.09)
- ע/13- מכתב "בזכות" לגב' דומיניסיני, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי (16.9.09)
- ע/14- מכתב מר נחום איצקוביץ, מנכ"ל משרד הרווחה לעו"ד אביעזר גרואר (29.9.09)
- ע/15- דף המידע של המוסד לביטוח לאומי.
- ע/16- מכתב הגב' מיכל רונאל, מלווה תעסוקתית בתחום בריאות הנפש (29.9.09)
- ע/17- מכתב השופט אפרים לרון ז"ל לעו"ד אביעזר גרואר (30.4.06)
- ע/18- הטור של הגב' שירה חורש בעתון "גלובס"- "נופלים בין הכסאות" (27.8.09)
- ע/19 א'- מכתב מר א. מדמון מנכ"ל "גלובס" לעו"ד אביעזר גרואר (10.4.07)
- ע/19 ב'- מכתב מר א. מדמון מנכ"ל "גלובס" לעו"ד אביעזר גרואר (29.9.09)
- ע/20 א'- מכתב המוסד לביטוח לאומי לעותר 7- חסוי
- ע/20 ב'- מכתב המוסד לביטוח לאומי לעותר 7 (24.5.09)- חסוי
- ע/21- פרוטוקול הישיבה בכנסת, קריאה שניה ושלישית (21.7.08)

16/8

29.9.09

לכל מען דבעי,

שלום רב,

ברצוני לתאר מהלך עבודה של השנה האחרונה כמלווה תעסוקתית בתחום בריאות הנפש.
בשנה האחרונה ליוויתי כ- 30 איש בתהליך התעסוקתי שלהם, במסגרת שרות של סל שיקום:
"צרכנים נותני שרות".

ב- 1.8.2008 נחקק תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי (בעקבות וועדת לרון). תיקון החוק נכנס לתוקף
ב- 1.8.2009. באופן ספציפי עבור מקבלי קצבה בעלי נכות על רקע נפשי, יצא מכתב מטעם משרד
הבריאות וביטוח לאומי המאשר להשתלב כבר מיום 1.2.2009 בעבודה ששכר גבוה יותר, ממה שהיה
מותר על פי החוק הישן, בצידה (האישור מצורף בזאת).

בהתאם לכך, כמלווה תעסוקתית, התחלתי לקדם ולסייע ללקוחותיי להגדיל את פרנסתם כל אחד על
פי רצונו ויכולתו.

התהליך דרש מעבר של משוכת אי האמון במוסד לביטוח לאומי - משוכה שהינה גבוהה מאד עבור
רבים מהאנשים שאני מלווה ושנעזרו עד היום במוסד זה. הקושי נובע ממספר סיבות:

1. חודשים רבים במהלך השנה ניסוחו של החוק לא היה ברור דיו לאדם ההדיוט, וסעיפים רבים
עוררו בקרב המתמודדים חשדות שהם טומנים בחובם את ה"פח" בו יפילו את אלו שאכן
ירוויחו יותר ויגרמו להם לאבד את רשת הבטחון של קצבת הנכות.
2. נסיון העבר של ציבור מקבלי הקיצבאות מהביטוח הלאומי, הוביל לחשיבה שבטל"א עלול
לפגוע ברווחתם תוך נהלים ובירוקרטיות אין קץ. חשש זה מתבטא לרוב בשאיפה למינימום
מגע וקשר עם המוסד ופקידיו.
3. הקושי להאמין שייתכן שאכן חוקקו חוק לטובת רווחתם הכלכלית, שיאפשר גם להרוויח
יותר וגם לא להפסיד את הקיצבה ואת התנאים הנלווים לה של סיוע בשכר דירה, הנחה
בארנונה ועוד.

בנוסף, היה קיים הצורך להתמודד עם מצב מתמשך של חוסר בהירות ואי וודאות: שאלות רבות
נשאלו בהקשר של יישום החוק שלחלקן לא ניתנו עדיין תשובות ברורות - מה קורה בשלב גיל הפנסיה
עבור אדם שעבר לחוק החדש? מה יקרה לאחר שנתיים שאז כבר יהיה מותר למוסד לביטוח לאומי
לכנס ווועדות שוב ולבחון את זכאות האדם לקצבה? מה הם הקריטריונים המדויקים למעבר מקצבת
נכות לעידוד? מה ההבדל ביכולת השתכרות בין סעיף 33 ל- 34 על רקע נפשי? ועוד שאלות רבות, כל
אחד על פי ענייני האישים.

אט אט תוך עידוד עקבי, החלו חלק מהלקוחות שאני מלווה להאמין באפשרות שנפתחה בפניהם
ולהרוויח בפועל יותר. תרומה משמעותית נוספת לשינוי עמדות ויצירת אמון במימוש תיקון החוק
החדש תרמו גורמים שונים:

1. ארגון "בזכות", מטה מאבק הנכים וגורמים נוספים שתרגמו את לשון החוק החדש לשפת העם והוציאו פרסומים שתרגמו להבחרתו.

2. כינוס שנעשה במתחם גני התערוכה בתל אביב ב- 4.6.09 שבו היה פאנל משותף לכל הארגונים שעמלו על ניסוח החוק: נציבות השוויון לאנשים עם מוגבלות, מטה מאבק הנכים וביטוח לאומי עצמו ובו ניתן מענה על שאלות ונסחו ביטחון רב בכוונתו של החוק להיטיב עם האדם בעל המוגבלות.

3. במקביל נפתח מוקד המידע של הביטוח הלאומי לגבי התיקון לחוק ובאתר של המוסד פורסם כל המידע, כולל אפשרות של חישוב במחשבון על ההורדה היחסית בקצבה למי שמשכורתו מעל 21% מהשכר הממוצע במשק.

בהתקרב מועד כניסת החוק לתוקפו, חלק מהאנשים שאכן הוכיחו לעצמם פעם ראשונה מאז שפרצה מחלתם שיש במסוגלותם לעבוד יותר ולהרוויח יותר לפרנסתם, רצו לפנות לביטוח הלאומי ולחתום על המעבר לחוק החדש, אך שם נתקלו בקשיים ביישום התיקון לחוק. לדוגמא:

1. במהלך יולי 2009 החלו עובדי הביטוח הלאומי בעיצומים – נאמר לפונים שאין קבלת קהל.
2. ממש לפני ה- 1.8.09 נאמר לאדם שפנה כי רק בתחילת אוגוסט יוכל לחתום על המעבר (בראשלי"צ).
3. אחרי ה- 1.8.09 נאמר כי לגבי החוק החדש הם לא נותנים שרות (בירושלים).
4. פירסומים בתקשורת על הקפאת החוק ואי יישומו מנעו מהאנשים לגשת ולבדוק בפועל.

בשלב זה, התהליך המשמעותי אותו הצליחו העובדים להשיג, נמצא בשלב של קריסה; העובדים חשים שוב חששות רבים, אי אמון מוחלט, בלבול רב, תסכול וחוסר אונים. אני כמלווה תעסוקתית שלהם שותפה לכל הרגשות הללו, ואף נותרת עם חוסר אונים גדול אף יותר כמי שנתנה אמון במערכת התחיקתית של מדינת ישראל ועל פי תפיסה זו הנחיתי את לקוחותיי לפעול.

במצב שנוצר כיום רוב האנשים, שמרוויחים יותר מהמותר על פי החוק הישן, אינם מוכנים להסתכן ולפנות לביטוח הלאומי עד שיוברר סופית שהחוק תקף ומיושם. אני מצרה מאד על המצב הקיים ואף כועסת על דרך ההתנהלות. אני חשה שהשקעת עבודה של שנה שלמה גם שלי אישית וגם של שינוי עמדות שעשו האנשים, שאין להקל בה ראש כלל ועיקר, יורדת לטמיון ולא בהכרח יתאפשר לשקמה.

אני קוראת בזאת לכל הגורמים הרלוונטיים שנתנו ידם לכל שלב ושלב בדרכו הארוכה של חקיקת התיקון החדש והכל כך משמעותי ונחוץ לחוק הביטוח הלאומי, לא לשקוט על שמרם – לצאת ולהיאבק בישורת האחרונה ליישום החוק בפועל! כל אפשרות אחרת תפגע אנושות בציבור הגדול

והמלא ציפיה לשינוי המיוחל של מקבלי קיצבאות נכות וביכולתם להשתלב באופן מלא, שווה זכויות
ומכובד בחברה הישראלית !

מיכל רונאל

מלווה תעסוקתית

"צרכנים נותני שרות"

050-3772130

michal.ronel@gmail.com

17/8

אפרים לרון

נשיא (בדימי') של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע, עו"ד

באר שבע, 30 אפריל 2006

לכבוד
עו"ד אבי-עזר גראור
רח' בלוד 2
תל אביב 64161
באמצעות פקס: 03-5232205

עו"ד גראור היקר,

הנדון: הסדר תמריץ עבודה לצ'יקו

קיבלתי את מכתבך בנידון על צרופותיו (מכתבך לגבי עירית פלדמן, דר' שלומי אלישר, דר' דינה פלדמן ומר יואב קריים מיום 19.2.06, מכתבה של גבי עירית פלדמן למר משה בובליל (צ'יקו) מיום 1.3.06 ומכתבך לני"ל מיום 2.3.06) ברגשות מעורבים. בשמחה על שהמאמצים המרובים שהושקעו בעניין נשאו פרי ונמצאה האפשרות לשלב את צ'יקו בעבודה מבלי שיגרם לו נזק כספי ובעיקר על עצם ההצלחה בשילובו בעבודה תוך תקווה להמשך ולהתקדמות, אך גם במידה של צער על שהיה צורך בהשקעת מאמצים כה מרובים לפתרון בעיה של מקרה בודד אחד בעוד שלו המלצות הועדה הציבורית שהוגשו לפני למעלה משנה ואושרו ע"י הממשלה היו מיושמות הדבר היה בא על פתרונו באופן פשוט וטבעי כחלק מהסדר כללי ע"פ החוק.

לפי כללי ההתנהגות המקובלים על שופטים הם מסיימים את מלאכתם עם מתן פסקי דינם ואינם נגררים, לאחר נתינתם, לדיון או ויכוח על נכונותם או תכנם וכך גם לגבי דוחות של ועדות ציבוריות ששופטים עומדים בראשותן, אלא שדומני שהתנאים והנסיבות קצת השתנו והדברים אינם עוד נכונים באותה מידה לגבי דוחות של ועדות ציבוריות, בייחוד אם ולאחר שאושרו ע"י הממשלה, שלא יהיה זה נכון שלא להשתמש במעמדה ויוקרתה של הועדה כדי לקדם את יישום המלצותיה כשמימושו מתמהמה ואינו מבוצע בקצב הראוי.

כפי ששמעתי החל הביטוח הלאומי בניסוח התיקונים הדרושים, לחוק או לתקנות, ליישום המלצתה העיקרית של הועדה הציבורית בקשר לרפורמה בשיטת תשלום קצבאות הנכים שנועדה להביא לביטול הפסקת תשלום מלוא הקצבה, מיד ובבת אחת, לאחר הכנסה צנועה מעבודה והחלפתה בהקטנה הדרגתית של הקצבה עם גידול ההכנסה מעבודה באופן שאף פעם לא ייגרם לנכה הפסד כתוצאה משילובו בעבודה או מהגדלת הכנסתו ממנה, המלצה שהיה בה כדי להביא לפתרון המקרה הנוכחי, אך הדברים נעצרו. ודאי היו עיכובים אובייקטיביים הכרוכים בחילופי גברי בוועדת המעקב ובתקופת הבחירות ובודאי יש מקום לשקול תיקונים ושינויים בהמלצות

אפרים לרון

נשיא (בדימ') של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע, עו"ד

הועדה לאור השיפור במצב המשק בתקופה האחרונה אך ראוי היה, במשך השנה שחלפה, להשלים את הניסוחים כדי להכניס ולאפשר הגשתם לכנסת מיד לאחר חידוש עבודתה.

כן גם לא שמעתי על התקדמות של ממש בנושאי עידוד התעסוקה הנתמכת, נושא שראינו בו גורם חשוב שיש לו סיכוי להצלחה ושסוכם להקצות לו סכום צנוע, בעריכת ניסוי לתמיכה במעסיקים, בהקמת קרן לסיוע להעסקת אנשים עם מוגבלות, בשיפור במסגרת הארגונית לעידוד ולהשמת אנשים עם מוגבלות בעבודה, לשיפורים במערכת המפעלים המוגנים, שלכל הדעות זקוקה לשיפור יסודי, להרחבת פעולות תרבות ופנאי, לשיפור מערכת הועדות הרפואיות של הביטוח הלאומי, שהועלו טענות רבות בקשר לפעולתן, להפעלת התקנות בדבר שכר מינימום מותאם, התאמות במקומות עבודה ולשיפור במצבם של נכים המגיעים לגיל זקנה, כל אלה נושאים שהועדה הציבורית דנה בהם וכללה בהם המלצות שעשויות, בצירופן ובמיכלולן, להביא לשיפור ניכר במצבם של הנכים, בדימויים ובתדמיתם ולקידום שילובם בקהילה ובחברה.

אני מבין שאתה מתכוון להירתם לנושא ולפעול לחידוש התנופה ביישום המלצות הדו"ח ואם תראה מקום ותרצה בעזרתי אשמח לעזור ובמסגרת זו תוכל להעביר העתקי מכתבי ליו"ר ועדת המעקב ולנמענים של מכתבך מיום 19.2.06.

בזמנו הבטחתי לך לתרום לבית הגלגלים, שהתרשמתי מאוד מפעלו ופעילותו בתחום זה של הכשרה, הכנה ושילוב צעירים עם מוגבלות בעבודה, מחצית הסכום שטרם שולם לי עבור מילוי תפקידי כיו"ר הועדה. גם בעניין זה אין, לצערי, התקדמות. לאחר שמרבית פעולתי הייתה ממילא בהתנדבות אין לי רצון להמשיך לטפל בעניין אבל בית הגלגלים, לו הבטחתי מה שהבטחתי, אינו צריך לסבול ולכן אני מצ"ב שיק לפקודת בית הגלגלים ואודה עבור אישור קבלתו.

בברכה,
א.
א. לרון
22 ינו' 06
א. לרון

סגור חלון

נופלים בין הכסאות

שנה חिकיתי לחג בעלי המוגבלויות, קישטתי את כסא הגלגלים ויצאתי אל הביטוח הלאומי

שירה חורש

27/8/2009

12 חודשים חיקיתי לו, ליום החג של בעלי המוגבלות, ה-1 באוגוסט. כשהוא הגיע, עטיתי את מיטב מחלצותיי, את החיוך הרחב ביותר שהצלחתי לגייס בשנה האחרונה, קישטתי את כסא הגלגלים שלי וקיבלתי אותו בזרועות פתוחות.

ב-1 באוגוסט נכנס לתוקפו חוק לרון, אותו חוק שאושר לפני שנה ושמוחלל מהפיכה בתעסוקת בעלי המוגבלויות. מזה שמונה שנים אני עובדת כעורכת ב"גלובס", וזאת למרות שהמדינה עשתה כל שביכולתה כדי לעודד אותי להשאר בבית, לא להשתלב בשוק העבודה. לא לתרום ובמקום זאת להתקיים מ-2,300 שקל בחודש, קצבת הנכות שלי.

עד כינון החוק, ברגע ששכר הנכה העובד עבר את 3,000 שקל ברוטו (קצת יותר לאקדמאים), התבטלה קצבת הנכות שלו, אותה קצבה זעומה שנועדה לאפשר לו לממן סיוע לאתגרים הרבים שלפניו: רכישת עזרים, מימון טיפולים מיוחדים ועוד. אותה קצבה שאמורה לשים אותנו על קו הזינוק לצד האנשים ה"בריאים".

כך קרה שאם אדם בעל מוגבלות מצא עבודה, עשה חיל והתקדם, הוא נאלץ לסרב להעלאה, שכן אם היה מקבל אותה, קצבתו היתה מתבטלת באופן אוטומטי ובין יום, הכנסתו הכוללת היתה מצטמצמת בהרבה.

הח"מ קבלה על מצב אבסורדי זה על גבי דפי "גלובס" כבר בשנת 2003.

כעת, לפי חוק לרון, נכה יאבד את הקצבה רק אם ישתכר 93% מהשכר הממוצע במשק, כלומר כ-7,100 שקל. אם הנכה ישתכר 68%-93% מהשכר הממוצע ינכו לו 40% מהקצבה, ואם ישתכר 25%-68% מהשכר הממוצע ינכו לו 30% מהקצבה. לנכים שמשתכרים 21%-25% מהשכר הממוצע ינכו 10% בלבד מהקצבה, ואילו נכים המשתכרים עד 21% מהשכר הממוצע ימשיכו לקבל קצבה מלאה.

המהפכה קרתה, ואין לתאר את התרוממות הרוח. לא רק שעכשיו אוכל להשתכר בהתאם לכישורי וליהיקף עבודתי, ובמקביל, להמשיך במאמצי השיקום שלי, אלא שאוכל להתנהל בגו זקוף יותר. אין זה סוד שאנחנו, בעלי המוגבלות, אוכלוסייה בלתי נראית. נוח להתעלם מקיומנו, כי מי רוצה תזכורת לכך שהגורל הוא הפכפך, שתאונות ומחלות מתרחשות?

למרות שאנו מהווים 10% מהאוכלוסייה, רוב בני האדם אינם נתקלים בחיי היום יום שלהם בלקויות ובאנשים עם מוגבלויות, אפילו לא במדיה, ובטח שלא בפריים טיים. למעשה, על פי משרד המשפטים, 67% מהישראלים מכירים או נחשפים לבעלי מוגבלויות, מה שמוביל כמובן לבורות ודעות קדומות. אם כן - היש דרך נהדרת מזו לשפר את המצב העגום הזה? אם הישראלי הממוצע ייתקל בעובד על כסא גלגלים ליד הברזייה או מכונת הצילום, לאט לאט זה ייראה לו נורמלי לחלוטין וחלק מהמרקם החברתי, האנושי.

כשהמדינה מעודדת את הנכים לצאת לעבוד, לתרום, היא למעשה מעודדת אותנו להשתלב כאחד האדם, ומעודדת את היושבים בציון - מאותתת שלה, למדינה, יש עוד תקווה, להפוך לנאורה, מוסרית ושוויונית יותר.

שמחה וטובת לבב, שמתי פעמי לסיני הביטוח הלאומי ברמת גן, רק כדי להיתקל בהכרזה: "מצטערים, החוק לא מיושם. אין לנו מספיק כוח אדם לטפל בזה".

האוצר וביטוח לאומי מתקוטטים פעם נוספת. הקבוצה המוחלשת נדפקת פעם נוספת.

שירה חורש היא עורכת באתר האינטרנט של גלובס

8/19/07

גלובס
עיתון העסקים של ישראל

10/4/2007

ההנהלה והמערכת:

רח' אצל 53 ראש"ל צ 6 757
ת.ד. 5126 ראש"ל צ 150 7
03-9538888.70
03-9517419.07

**Globes - Israel's
Business Newspaper**
53 Etzel street
Tishon Le-Zion 75706
Tel. 03-9538888
Fax. 03-9517419

לכבוד

מר אביעזר גרואר, עו"ד
א.נ.

הנדון: שילוב נכים בעבודה – תיקון עיוות

כמנכ"ל של גוף עסקי גדול, אני פונה אליך במסגרת הבג"צ שהוגש בנושא שבנדון. אנחנו בגלובס – עיתון העסקים של ישראל, החלטנו לפני מספר שנים להשיק את פרויקט "גלובס מעבר למגבלות". הפרויקט הינו רחב היקף ומסייע במספר היבטים ורמות לאוכלוסיה עם מוגבלויות בישראל. במסגרת פרויקט זה אנו מעסיקים מספר עובדים בעבודות שונות בגלובס. מטרת הפרויקט – כשמו כן הוא, מתן תחושה לארגון העסקי (במקרה זה גלובס) ולעובד כי המגבלות הקיימות בעצם אינן קיימות. במסגרת הפרויקט מועסקים עובדים בעלי מוגבלויות לכאורה, בתנאי עבודה ויחס ארגוני זהה לכל העובדים בארגון.

בתוקף מצב זה אני מוצא את עצמי בסיטואציה בלתי אפשרית. עם סיום הערכות עובדים, המבוצע בארגון אחת לשנה, אנו עורכים דיוני שכר באופן יזום. במסגרת זו בקשו מספר מנהלים להעלות למספר עובדים בפרויקט שכר. לאחר אישור המהלך, התברר לתדהמתי כי העובדים מסרבים לקבל את ההעלאה מסיבות של פגיעה משמעותית בקצבה המגיעה להם על פי חוק. מצב זה מאלץ אותי כמעביד לנקוט במדיניות של אי העלאת שכר או פתרונות עוקפים שאין הדעת טובלת אותן.

אודה לך באם יועלה נושא כאוב ובעייתי זה במסגרת הדיונים הרלוונטיים עם הרשויות השונות על מנת שיתן מענה לבעיה קשה זו.

אני כמעביד מוצא את עצמי משלם שכר לא הגון וראוי לשני העובדים האלו וחש מאוד שלא בנוח בסיטואציה זו הנכפית עלי לאור הוראות החוק הקיימות.

מפאת צנעת הפרט, לא אפרט במכתבי זה שמות העובדים ואו כל פרט אחר הרלוונטי לגביהם, אך תקוותי הנם כי המסר והבעיה צפו במלוא חומרתם במכתב זה.

בברכה

איתן מרמון
מנכ"ל

העתק: גילי עיני – מנהלת משאבי אנוש

8/19/09

גלובס
עיתון העסקים של ישראל

29.9.2009

רח' אצל" 53 ראשל"צ 75706

ת.ד. 5125 ראשל"צ 75150

מוקד שירות: 03-9538800

פקס: 03-9511773

מכירות מניינים חדשים:

9517297, 03-9538787, פקס:

חידוש מניינים: 03-9538782

טל: 03-9511773

Globes - Israel's
Business Newspaper:

53 Etzel street

Rishon Le-Zion 75706

Tel. 03-9538888

לכבוד

מר אביעזר גרואר, עו"דהנדון: שילוב נכים יישום חוק לרון

מכתבי זה נכתב כהמשך למכתבי בנושא מיום 14.4.09. כמנכ"ל של גוף עסקי גדול, המעסיק עובדים בעלי מוגבלות לא פשוטות. דווקא ומתוך תפיסה ערכית כי תעסוקה שכזו ראוי שתהיה בליבת העשייה של הארגון, מצאתי בעתירה, ובפסיקה נקודת אור משמעותית לבעיה שעלתה ממכתבי דאז.

לצערי הרב שמעתי כי יתכן ומועד היישום נדחה ממה שסוכם. אני מוצא לנכון להתריע שוב כי כמעסיקים מצב זה מציב אותנו במצב בעייתי ביותר, כדלקמן:

1. תגמול לא ראוי ולא הגון לעובדים אלו, בעליל.
 2. אי העלאת שכרם תקופה ארוכה של מעל שלוש שנים.
 3. פתרונות תגמול עוקפי חמצב הקיים, שהדעת אינה סובלת אותם.
- מצב בלתי ראוי זה נכון בין היתר ובעיקר לשני עובדים מדהימים וראויים המועסקים אצלנו (שירה חורש, מתן אלגים) הסובלים שניהם מנכות קשה מאוד (בלשון המעטה). עבורם ועבורנו – התעסוקה בגלובס הינה סם חיים וערך בלתי נתפס להם ולנו. אני חש בוש ונכלם מחוסר היכולת לתגמל כראוי דווקא אוכלוסייה זו, עקב סירובם לקבל העלאה מתוך חשש לביטול הקטנת קצבתם.

אודה לך על העלאת נושא כאוב זה מצדנו כמעסיקים במסגרת הדיונים והפעולות הרלוונטיות.

בברכה,

אגתן מדמון
מנכ"ל

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008

[מס' מ/329; "דברי הכנסת", חוב' ל"ח, עמ' ; מושב שני, חוב' ל"ו, עמ' ; נספחות.]

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר עתניאל שנלר:

חברי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני מזמין את יושב-ראש ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, חבר הכנסת יצחק גלנטי, להציג את החוק. בבקשה, חבר הכנסת גלנטי.

יצחק גלנטי (יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברי כנסת נכבדים, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק ביטוח לאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008. הצעת חוק ממשלתית שעניינה תיקון פרק ט' בחוק הביטוח הלאומי, הדן בקצבת נכות.

היו"ר עתניאל שנלר:

חברי הכנסת, אני מבקש, שקט בבקשה, אנחנו מציגים חוק.

יצחק גלנטי (יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות):

בפברואר 2002 בעקבות שביתת הנכים וההסכם שנחתם בין ממשלת ישראל לבין מטה מאבק הנכים הקימה הממשלה ועדה ציבורית בראשות השופט בדימוס אפרים לרון ז"ל. במרס 2005 הגישה ועדת-לרון את מסקנותיה לממשלה, והממשלה אימצה אותן. בהצעת החוק המונחת לפניכם מעוגנות מסקנות ועדת-לרון וההסכמות שהושגו בחודשים האחרונים בין נציגי הממשלה – משרד הרווחה והמוסד לביטוח לאומי – ובין נציגי הנכים.

פרק ט' לחוק הביטוח הלאומי קובע כללים ותנאים לזכאות לקצבת נכות. ככלל, קצבת נכות משולמת למי שאיבד את כושרו להשתכר מעבודה עקב ליקוי רפואי או למי שבשל ליקוי כאמור צומצם כושרו להשתכר ב-50% לפחות. במצב החוקי הקיים, תוספת הכנסה מעבודה בסכומים קטנים יחסית הביאה במקרים רבים לשלילת הזכאות לקצבת נכות ולשלילת הזכאות להטבות הנלוות או להפחתה ניכרת בגודל הקצבה. בפועל, מכוח הוראות החוק הקיים, נוצרה מציאות שבה אנשים עם מוגבלות מוגדרת משוק העבודה ונמנעה מהם האפשרות להיות חלק פעיל מהחברה היצרנית בישראל.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם מסירה את החסמים הרבים שבהוראות חוק הביטוח הלאומי, שמנעו את השתלבות האנשים עם מוגבלות, וקובעת עקרונות שיסייעו בשילובם כאמור. במצב החוקי הקיים, מבוטח ללא השכלה, שהכנסתו מעבודה היתה גדולה מ-2,874 שקלים, ומבוטח בעל תואר אקדמי שהכנסתו מעבודה היתה גדולה מ-4,215 שקלים, חדלו להיות מוגדרים נכים וחדלו להיות זכאים לקצבת נכות. העיוות הגדול ביותר נוצר עקב כך שלעיתים תוספת הכנסה של שקלים בודדים גרמה לשלילה מוחלטת של הקצבה. לפיכך נכים חששו להגדיל את היקף השתכרותם שמא ייפלטו ממעגל הזכאים לקצבת הנכות על אף הכנסתם הנמוכה יחסית. לפי החוק המוצע, יחיד שהכנסתו אינה יותר מ-7,135 שקלים, ומבוטח עם בן-זוג ושני ילדים שהכנסתו אינה עולה על 10,120 שקלים, תמשיך להשתלם להם קצבת עידוד חלקית מכוח פרק ט' לחוק הביטוח הלאומי.

לפי הצעת החוק ישתנה גודל הקצבה שתשולם לזכאי בהתאם להכנסתו. הגדלת ההכנסה מעבודה תפחית בצורה מדורגת את שיעור הקצבה שתשולם לזכאי עד לנקודת האיפוס, על-פי העיקרון שבבסיס הצעת החוק, שסך ההכנסות מעבודה ומקצבה גם יחד יהיו גבוהות מהכנסה מקצבה בלבד.

בהצעת החוק יש הבחנה בין נכה בעל ליקוי חמור, קרי אדם שנקבעה לו נכות רפואית של 70% לפחות, או נכות רפואית בשיעור 40% לפחות בשל לקות קוגניטיבית או נפשית, וכן אדם שהיה זכאי לקצבת נכות במשך 60 חודשים לפחות מתוך 48 החודשים שקדמו ליום תחילתו של החוק – להלן, זכאי תקופה ממושכת – שלגביהם נקבע בהצעת החוק כי הם יוכרו כנכים אם הכנסתם אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע, ובין נכה שלא היה זכאי במשך תקופה ממושכת ואינו בעל ליקוי חמור כאמור – לגביו נקבע כי יהיה זכאי לקצבת נכות אם הכנסתו אינה עולה על 45% מהשכר הממוצע.

חסם נוסף אשר מנע את יציאתם של נכים לעבודה היה החשש מפני הפסקת עבודה ואובדן הכנסות מעבודה, לאחר שנשללה הזכאות לקצבת נכות. כדי למתן את החשש האמור מוצע כי נכה שנפלט ממעגל העבודה מסיבה רפואית או מכל סיבה אחרת, יהיה זכאי, במשך 36 חודשים מהמועד שבו נשללה זכותו לקצבה, לשוב לקבל קצבת נכות בלי שיידרש להגיש תביעה חדשה ובלי שתיקבע לגביו בשנית דרגת נכות רפואית או דרגת אי-כושר.

כן מוצע בהצעת החוק ביטול השלילה של ההטבות הנלוות. במצב החוקי הקיים, נכה שהיו לו הכנסות מעבודה בסכומים נמוכים יחסית, איבד את זכאותו לקצבת נכות ויחד עמה איבד גם את זכאותו להטבות נלוות. הצעת החוק קובעת כי אדם שבשל הכנסתו חדלה להשתלם לו קצבת נכות, ימשיך להיות זכאי להטבות הנלוות לפי כל דין במשך 36 חודשים מהיום שבו חדלה זכאותו לקצבה. כמו כן, אדם שחדל להיות זכאי לקצבת נכות וזכאי לקצבת עידוד יהיה זכאי להמשיך לקבל את ההטבות הנלוות לפי כל דין באופן יחסי – בהתאם לשיעור הקצבה המשולמת לו, בלא הגבלת זמן.

לפי הצעת החוק, בתקופת 24 חודשים מיום תחילת החוק לא יערוך המוסד לביטוח לאומי ביוזמתו בדיקה מחודשת של נכה לצורך קביעת דרגת אי-כושר להשתכר. בתקופה זו יקבע שר הרווחה

והשירותים החברתיים כללים ותנאים לבדיקה מחודשת של דרגת אי-הכושר, לאחר התייעצות עם ועדת העבודה, הרווחה והבריאות.

יובהר כי החוק המוצע יאפשר לנכה שהוראות החוק אינן מטיבות עמו לבחור להמשיך לקבל קצבה בהתאם להוראות הדין הקיים, דוגמת אנשים שהכנסתם בין 21% ל-25% מהשכר הממוצע.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק זו תגרום מהפכה בחייהם של אנשים עם מוגבלות ותאפשר להם השתתפות שוויונית ומלאה בחיי העבודה והיצירה במדינה. החוק המוצע יאפשר לאנשים עם מוגבלות להביא לידי ביטוי את יכולתם ואת כשרונותיהם גם בתחום העבודה, בלי לחשוש לאיבוד זכאותם לקצבת נכות ולהטבות נלוות.

החסמים שמנעו יציאת נכים לעבודה הוסרו, רובם ככולם, בהצעת חוק חשובה זו, ובכך מדינת ישראל מצטרפת למדינות הנאורות, המיישמות הלכה למעשה שילוב אנשים עם מוגבלות בחיי המדינה.

אני מבקש לברך את הממשלה, את יוזמת הצעת חוק זו וכן את כל העוסקים במלאכה, אשר עשו לילות כימים בחתירה להגיע להבנות ולהסכמות. ראשית אני פונה לאלמנת השופט לרון, זיכרוננו לברכה, הנמצאת עמנו כאן, ומבקש להזכיר את כבוד השופט לרון, זיכרוננו לברכה, אשר עמד בראש הוועדה הציבורית ופעל ברגישות ובמסירות בנושא כה מורכב, הן מבחינה רגשית-אנושית והן מבחינה מקצועית. דוח הוועדה, שכבוד השופט עמד בראשה, היה המסד להצעת חוק חשובה זו. אבקש להזכיר את אריה צודקביץ, זיכרוננו לברכה, יושב-ראש ומייסד מטה המאבק של הנכים, חבר ועדת-לרון, שהיה גורם חשוב ומכוון בתהליך הגיבוש של מסקנות הוועדה.

אני מבקש להודות לעוסקים במלאכת החקיקה ובמלאכת הפישור וגיבוש ההסכמות שאפשרו את החקיקה. בראשם אבקש להודות לשר הרווחה והשירותים החברתיים, יצחק בוז'י, הרצוג, שעם כניסתו לתפקיד שם לו למטרה להוציא מתחת ידו הצעת חוק ממשלתית שתאפשר פריצת דרך ושינוי חברתי של ממש בחיי כל אזרח בישראל, אשר בעתיד יעבוד, בכל מקום במדינה, לצד אנשים עם מוגבלות – וודאי שינוי מהותי בחייהם של אנשים עם מוגבלות ובדימוי העצמי שלהם.

כן אבקש להודות למנכ"ל משרד הרווחה, מר נחום איצקוביץ, שריכז את עבודת המטה המפרכת, ולנציג האוצר, מר משה בר-סימן-טוב, אשר ליווה את התהליך וסייע רבות. אבקש להודות גם לעורכי-הדין רועי קרת ועירית פלדמן מהמוסד לביטוח לאומי, לעורך-הדין ערן טמיר ולעורכת-הדין בלה ברק מנציבות השוויון, לרוני שכטר, ליואב קריים ולמומו אלנקווה, נציגי הנכים.

תודתי נתונה גם ליועצות המשפטיות של הוועדה, עורכות-הדין ג'ודי וסרמן, שמרית גיטלין וליטל שוורץ, למנהלת הוועדה וילמה מאור, ולאתי, מעיין וענת.

אני גאה על כך שנפלה בחלקי הזכות להיות יושב-ראש הוועדה שאישרה את הצעת החוק, ולהציג לפני כנסת ישראל הצעת חוק חברתית המביאה לידי ביטוי, הלכה למעשה, את היחס השוויוני ואת הכבוד של החברה בישראל כלפי אנשים עם מוגבלות.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני קורא לכל חברי הבית לתמוך בהצעת החוק בקריאה השנייה ובקריאה השלישית. תודה רבה על הסבלנות.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

תודה לחבר הכנסת גלנטי, יושב-ראש ועדת העבודה, הרווחה והבריאות. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן לנמק את ההסתייגות שלו. אחריו ידבר חבר הכנסת משה כחלון. עד חמש דקות לרשות אדוני.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מודה שנרשמתי להסתייגות רק כדי לדבר בזכות החוק הזה, ולא משום סיבה אחרת. אני חושב שהחוק הזה הוא מהפכה בחיי הנכים בישראל, וחשוב מאוד לציין את זה ולא לעבור על זה לסדר-היום.

המצב הנוכחי, אדוני היושב-ראש, הוא אבסורד – נכה שרוצה לצאת לעבודה יודע שהוא נענש, משום שהכנסתו הכוללת יורדת. זה בלתי נסבל. נדמה לי שבדוח ועדת-לרון זאת המהפכה. ואם הצעת החוק הזאת נועדה לתקן, צריך רק לברך על כך – ולשם כך עליתי לכאן.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שיש גם מתנגדים לחוק הזה, גם בקרב הנכים, ואני רוצה להסביר משהו לחברי הכנסת: יש מי שמאמין שהתגברות על הפער שהנכה מרגיש צריכה להיעשות באמצעות קצבאות – זה קצה אחד; ויש מי שמאמין שזה צריך להיעשות על-ידי שוויון זכויות. נדמה לי שמי שמהמר כאן רק על קצבאות עושה טעות מאוד גדולה על חשבון ציבור הנכים, ואסור שזה יהיה, כיוון שהזכות הגדולה היא לעבוד ולהתפרנס, ולהרוויח יותר – להשתכר יותר. זה נותן לא רק את ההכנסה, אלא גם את כל עניין הכבוד האנושי, הכבוד מהעבודה, ומהיכולת של אדם לשלוט בגורלו. זאת בעצם המהפכה הגדולה של החוק הזה.

אדוני היושב-ראש, חייבים לומר מלה גם לאלה שמקטרגים: אף נכה לא חייב לספוג פגיעה בהכנסתו, כי כל נכה יכול לבחור להישאר במתכונת הקיימת אם הוא מוצא שבמתכונתו החדשה מצבו לא הוטב, ולכן אין פה שום בעיה.

אדוני היושב-ראש, הבטחתי לך שלא אנצל את כל חמש דקות. לסיכום, רצוני רק לבקש בקשה אחת – וגם לשם כך עליתי הנה – אני פונה גם אל המתנגדים מקרב ציבור הנכים: תנו צ'אנס למהלך הזה.

יש בו סיכוי שאלפי נכים יוכלו למצוא את פרנסתם בכבוד, בגאווה, בהרגשה טובה. אל תשימו מקלות בגלגלים. אני אצביע בעד החוק, ואני כבר מודיע שאני מסיר את ההסתייגות שלי. תודה רבה.

היו"ר יואל אדלשטיין:

תודה לחבר הכנסת רן כהן. זאת היתה כאמור הסתייגות דיבור.

חבר הכנסת משה כחלון, אתה לא רוצה לנמק את ההסתייגות? אתה מעוניין לנמק את ההסתייגות, או שאתה מסיר אותה? מסיר אותה.

אם כן, חברי הכנסת, נוכל לעבור להצבעה על הצעת החוק, לאחר שחברי הכנסת רן כהן ומשה כחלון הסירו את ההסתייגות שלהם. אין הסתייגויות. אחרי שנצביע, כבוד שר הרווחה יוכל להודות לכל מי שעסקו במלאכה – אבל זה אחרי ההצבעה, אם המליאה תאשר את החוק.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008, בקריאה שנייה, על כל סעיפיו. אין הסתייגויות, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד סעיפים 1-15 – 26

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיפים 1-15 נתקבלו.

היו"ר יואל אדלשטיין:

חברי הכנסת, בעד – 26, אין מתנגדים, נמנע אחד. החוק התקבל כנוסח הוועדה בקריאה שנייה, ולכן נעבור לקריאה שלישית. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע: קריאה שלישית, כנוסח הוועדה.

הצבעה מס' 12

בעד החוק – 27

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008, נתקבל.

היו"ר יולי יואל אדלשטיין:

בעד – 27, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע כי הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109) התקבלה כנדרש, בשלוש קריאות.

אני מזמין את שר הרווחה חבר הכנסת יצחק הרצוג להודות בשם הממשלה לכל אלה שעסקו במלאכה.

שר הרווחה והשירותים החברתיים יצחק הרצוג:

אדוני היושב-ראש, חברי וחברותי חברי הכנסת, ציבור המייצגים של הנכים בישראל שנמצא אתנו כאן, זהו רגע מרגש וחשוב מאוד לכל מי שעוסק בעולם הרווחה בישראל. התהליך הזה החל בהפגנות הנכים הגדולות בתחילת שנות האלפיים. זאת ההזדמנות גם להזכיר גם את שמו של אריה צודקביץ, זיכרוננו לברכה, שהיה גם חבר ועדת-לרון שקמה בעקבות שביתת הנכים הגדולה בשנת 2001.

הממשלה מינתה ועדה, בראשות השופט אפרים לרון, שהיה נשיא בית-המשפט המחוזי בבאר-שבע. השופט לרון הציג את הדוח שלו, דוח מקיף מאוד, שחלק מהחברים שנמצאים כאן היו שותפים לכתיבתו. בשנת 2005 אישרה ממשלת שרון את הדוח. נמצאת כאן אלמנתו של השופט לרון, הגברת פנינה לרון. כבוד גדול לנו שאת אתנו כאן.

זו ההזדמנות להודות לכל מי שעסקו במלאכה. המלאכה הזאת היא מלאכה חיונית. קודמי כבר אמרו זאת. השטח העסקי הציבורי בשל ומוכן, ועם ישראל, בתובנות שלו, מבין שציבור הנכים זכאי לתעסוקה ולחיים נורמליים ככל האפשר.

עד היום הקשו עליו מחסומים, קירות זכוכית ותקרות זכוכית בלתי עבירות. כמעט עונש היה לצאת לתעסוקה כשאתה אדם נכה. ולכן רק 7% מכלל הנכים, או פחות מכך, מועסקים היום בישראל – דבר בלתי אפשרי. החוק הזה הופך את הכול על פניו. אם אתם שואלים אותי, אני אומר – הוא התקדים לקבוצות אחרות, כמו משפחות חד-הוריות.

הכנסת עשתה כאן מעשה חברתי אדיר, עם המון שותפים, וזאת ההזדמנות להודות להם; קודם כול, ארגוני הנכים – אני רוצה להודות במיוחד לרוני שכטר וליואב קריים ממטה המאבק של ארגוני הנכים, שליוו אותנו ליווי הדוק בחקיקת החוק הזה, את מומו אלנקווה מארגון נכי ישראל שליוו אותנו ליווי צמוד בחוק הזה, ואני רוצה להודות לנציגים של ארגונים אחרים, כמו שמחה בניטה, שמעון יאיר, דורון יהודה, קובי כהן, ועוד הרבה אחרים, שתורמו ותורמים כל העת לקידום מאבק הנכים בישראל –

לאליעזר בר-אור, וליובל וגנר, סגן-אלוף המוביל את ארגון "נגישות ישראל", ואני ממליץ בכל פה להכיר את הארגון הזה.

אני רוצה להודות לאנשי המוסד לביטוח לאומי, למנכ"ל הקודם הד"ר יגאל בן-שלום, לגברת אסתר דומיניסיני, המנכ"לית הנוכחית, לצוותה היעיל, לגברת עירית פלדמן שנמצאת כאן היום, לעורך-דין רועי קרת שנמצא כאן היום, לכל הצוות שעובד אתם ולגברת אילנה שרייבמן – סמנכ"ל גמלאות בביטוח לאומי ועוד גורמים רבים אחרים.

אני רוצה להודות לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לידידי חבר הכנסת גלנטי שאמרת דברי טעם נוגעים ללב. למנהלת הוועדה הגברת וילמה מאור שעבדה פה ימים כלילות, לחברי הוועדה שהשקיעו כל כך הרבה שנים בפעילות הזאת ולעורכת-הדין ג'ודי וסרמן שבלעדיה אין – לא יכולנו להגיע לרגע הזה. ולכל עורכי-הדין שליוו אותנו, גם בביטוח הלאומי וגם בוועדה.

אני רוצה להודות לאנשי האוצר, לממונה על התקציבים הקודם קובי הבר ולממונה הנוכחי רם בלינקוב, לרביב סובול ובמיוחד למשה בר-סימן-טוב על תרומתם המשמעותית לקידום החוק.

אני רוצה להודות לנציבות שוויון אנשים עם מוגבלויות, לנציב הנוכחי יונה קסטל, וכמובן למר ערן טמיר שריכז את ועדת-לרון וליווה אותנו לכל אורך הדרך.

אני רוצה להודות לאדם מיוחד, עורך-דין אביעזר גרואר, שמלווה את הוועדה הזאת מתחילתה. הוא גם הגיש עתירה לבג"ץ בשם ארגון עמותת ש"י "בית הגלגלים", וליווה אותנו עד הרגע האחרון ואת משפחת לרון, ורואה בכך קיום צוואתו של השופט לרון.

אני רוצה להודות במיוחד לאנשי משרדי, קודם כול לאנשי לשכתי, מיכל חומסקי, ראש המטה שלי, לעפרה לחיאני, היועצת הבכירה של המנכ"ל, לגברת טלי יוגב, יועצת המנכ"ל, לעורכת-דין בתיה ארטמן, היועצת המשפטית, ובמיוחד, באמת, תודה מקרב לב למר נחום איצקוביץ, מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, שליווה את התהליך הזה קלה כחמורה בכל תג ותג בשבועות האחרונים, ואלמלא מאמציו לא היינו מגיעים עד הלום.

אשר על כן אני רוצה לסיים ולהודות לחברי הכנסת. זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ולא סתם, מכיוון שהוא פורץ דרך, מכיוון שהוא בשורה לאנשים החלשים בחברה, מכיוון שתמיד מכוח החוק הזה ירוויח אדם יותר מקצבתו ונאפשר לו לחיות חיים מכובדים והגונים ובמקביל נעשה כל מאמץ לקדם את שאר הנושאים הקשורים לנכי ישראל. אנחנו משקיעים בכך הרבה מאוד, מדברים עם הארגונים ועושים כל מאמץ להביא שיפורים יום-יום, שעה-שעה, בהרבה מאוד תחומים. נקווה בקרוב לראות עשרות אלפי נכים נקלטים בתעסוקה ובכך יבוא שכרנו, תודה רבה.

היו"ר יואל אדלשטיין:

תודה לחבר הכנסת יצחק הרצוג, שר הרווחה והשירותים החברתיים.